

عوامل مؤثر بر رعایت پروتکل‌های بهداشتی مقابله با کووید-۱۹ در میان روستائیان استان مازندران

مقدمه: موضوع اصلی این تحقیق مطالعه میزان رفتار حفاظت با تأکید بر نقش مؤلفه‌های نظریه انگیزه حفاظت است؛ بنابراین هدف اصلی تحقیق، شناخت رابطه رفتار حفاظت فردی و مؤلفه‌های انگیزه حفاظت است. چارچوب نظری بر پایه نظریه انگیزه حفاظت راجرز (۱۹۸۳) قرار دارد.

روش: به لحاظ روش‌شناسی، این تحقیق در زمره تحقیقات پیمایشی جای می‌گیرد که با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته اقدام به جمع‌آوری داده‌ها شده است. جامعه آماری تحقیق کلیه ساکنان روستایی استان مازندران بوده که ۳۳۸ نفر از آنان به عنوان نمونه آماری تعیین و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. برای تأیید اعتبار از روش اعتبار صوری استفاده شده است. همچنین پایایی ابزار نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد.

یافته‌ها: میانگین رفتار حفاظت فردی بالاتر از حد متوسط به دست آمده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نیز نشان داد که بین مؤلفه‌های نظریه انگیزه حفاظت (شدت خطر درک‌شده، شدت آسیب‌پذیری درک‌شده، هزینه‌های پاسخ، خودکارآمدی پاسخ و اثربخشی پاسخ) با رفتار حفاظت فردی رابطه‌ای مثبت وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از رگرسیون نیز بیانگر این نکته است که در مجموع ۰/۵۲۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیرهای فوق تبیین می‌شود. علاوه بر این نتایج تجزیه و تحلیل مدل معادله‌های ساختاری نشان داد که مؤلفه‌های شدت آسیب‌پذیری درک‌شده، هزینه‌های پاسخ، خودکارآمدی پاسخ و اثربخشی پاسخ تأثیر مستقیم بر رفتار حفاظت فردی افراد در مواجهه و مقابله با بیماری کووید-۱۹ دارند.

بحث: نتایج تحقیق نشان داد که نظریه انگیزه حفاظت و مؤلفه‌های آن توانست تا حد قابل قبولی یک مسئله اجتماعی همچون کرونا را تبیین کند و بدین ترتیب، می‌تواند به عنوان الگویی برای انجام تحقیقات مشابه در سایر مناطق روستایی کشور مفید واقع شود.

۱- صادق صالحی

دکتر جامعه‌شناسی محیط‌زیست، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی، بابلسر، ایران (نویسنده مسئول)
<S.salehi.umz@gmail.com>

۲- غلامرضا خوش‌فر

دکتر جامعه‌شناسی سیاسی، دانشگاه گلستان، دانشکده علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی، گرگان، ایران

۳- شهربانو میرزاخانی

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، دانشکده علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی، بابلسر، ایران

واژه‌های کلیدی:

رفتار حفاظت، انگیزه حفاظت،

کووید-۱۹، روستائیان

تاریخ دریافت:

تاریخ پذیرش:

Factors Affecting Observance of Health Guidelines and Protocols against Covid-19 in the Rural Areas of Mazandaran Province

- ▶ **1- Sadegh Salehi**
Ph.D. in Sociology of the environment, University of Mazandaran, Faculty of Humanities, Department of Social Sciences, Babolsar, Iran
(Corresponding Author)
<asayehmiri@gmail.com>
- ▶ **2- GholamReza KhoshFar**
Ph.D. in Political Sociology, Golestan University, Faculty of Humanities, Department of Social Sciences, Gorgan, Iran.
- ▶ **3- Shahrbanoo Mirzakhani**
Ph.D. student in Sociology of Economics and Development, Faculty of Humanities, Department of Social Sciences, Babolsar, Iran

Keywords:

Protection Behavior,
Protection Motivation
Theory, Covid-19, Mazandaran Province

Received:

Accepted:

Intorduction: The major focus of this research is on studying protection behavior with emphasis on the role of components of protection motivation theory.

Method: This research study is based on the survey method, which has been conducted using a researcher-made questionnaire. The statistical population of the study was all rural residents of Mazandaran province, comprising 338 individuals who were selected using simple random sampling method as a statistical. The reliability of the instrument has been confirmed using Cronbach's alpha coefficient for protection behavior (0.752) and threat and response evaluation (0.780).

Findings: Findings showed that the average personal protection behavior (3.97) was obtained from 5. The results of the hypothesis test also showed that there is a positive and significant relationship between the components of protection motivation theory (perceived risk intensity, perceived vulnerability intensity, response costs, response self-efficacy, and response effectiveness) with personal protection behavior. Also, the results of regression indicate that a total of 0.529% of the changes in the dependent variable can be explained through the above-mentioned variables. In addition, the results of structural equation model analysis showed that the components of motivation protection theory (perceived vulnerability severity, response costs, response self-efficacy, and response effectiveness) had a direct and significant impact on respondents' personal protection behavior while facing Covid-19 disease.

Discussion: The results of the study showed that protection motivation theory and its components could explain a social problem such as Corona virus pandemic logically and practicably and as such it can be said that this theory can be useful as a model for similar research in other rural areas of the country.

Extended Abstract

Introduction: Covid-19 disease was first diagnosed in Wuhan, China, in December 2019. It then spread around the world. The incidence and mortality rate of the disease has led governments to implement a set of public health guidelines and protocols (Broward et al., 2020). Depending on the situation, the guidelines ranged from simple health rules to social isolation or quarantine, which severely disrupted citizens' daily lives. Corona disease has affected not only the medical system, but also other areas of society. This has raised serious concerns for citizens in all countries. However, pregnant women, families with children, the elderly, people with disabilities and low-income people suffer from disproportionate damage in epidemics and natural disasters. In the case of the Corona epidemic, all sections of the community feel threatened. Therefore, the outbreak of Corona virus and its consequences should be considered as one of the most important human social events in the 21st century. What distinguishes this outbreak is the global sense of weakness in human biological life and the need for a "sterile society" free from danger. It is now more than seven months since the corona virus appeared in the country, and while many "thought" that the prevalence of coronary heart disease was declining, the Ministry of Health announced that some of the country's provinces, including Mazandaran province, were back. Mazandaran is in the red state (October 5, 2016). As in other parts of the world and in Iran, the success of public health guidelines in Mazandaran province depends on the willingness of people to observe them. Therefore, the present study seeks to investigate the issue that in the rural areas of Mazandaran province, what factors affect the compliance/non-compliance of health instructions and protocols?

Protection Motivation Theory is a theoretical model that seeks to explain the factors influencing the decision-making processes of individuals who engage in behaviors or, conversely, do not engage in behaviors to protect them from potential dangers. (Rogers, 2012). There are five main components to Rogers' theory of protection motivation theory: severity (degree of exposure to risk), vulnerability (judgment of the outcome), accountability, effectiveness (awareness), and liability costs (financial and psychological). According to protection motivation theory, if a person believes that something is dangerous and something may happen, then

he or she will adopt conservative behavior. Protection motivation theory is usually evaluated by developing an intention to adopt a protective behavior (Rainer, 2017). The presence of information sources in the theoretical model of protection motivation provides a basis for the individual to determine what a potential threat is and the potential value of its protective responses to that threat.

Method: The research method of the present study was descriptive-correlational type and for data collection a survey method was used employing a researcher-made questionnaire. The unit of analysis in this research is the person living in the village. The statistical population is the inhabitants of rural areas of Mazandaran in 1399 (2019). Due to the vastness of Mazandaran province, sampling of villages was done using multi-stage cluster sampling. In the first step, the samples were selected based on geographical division (East, Central and West). In the second stage, the situation of the region in terms of mountains, plains and coastal, was the criterion for selection. In the third stage, three villages were selected from each village. By placing the numbers in the Cochran's formula, the sample size was determined to be 338 people. Simple random sampling method was used. In this study, face and structural validity was checked, and Cronbach's alpha coefficient was applied to assess the reliability of the questionnaire, the value of which was obtained for personal protective behavior (0.75) and threat assessment and coping assessment (0.78).

Findings: Regarding to demographic variables, of 338 samples, 150 (44.4%) are male and 188 (55.6%) are female, of which nearly half of the respondents have declared their level of education as Bachelor's. The average age of the respondents is 29.20 years old. The mean of independent research variables calculated from (5) are: perceived risk intensity (4.43), perceived vulnerability intensity (4.06), response costs (2.91), self-efficacy. The response (4.04) and the effectiveness of the response (4.50) were obtained. The mean of the dependent variable (personal protection behavior) was also calculated (3.97). There was no significant correlation between age and education with personal protective behavior. Respondents' personal protection behavior was not different in terms of gender. Positive correlation between personal protective behavior and components (perceived risk severity, perceived severity of vulnerability, response costs, response self-efficacy

and response effectiveness) with test values (-0.323-0.330 0.317 and 0.250) and significance levels (0.001 and 0.000) were obtained. This means that as long as people understand the severity of the danger and the severity of the subjects and their family's vulnerability to the coronavirus, they will be more protective and responsible. Respondents' belief in their ability to take preventive measures, spending material and immaterial money to make behaviors effective in reducing or eliminating risk, also led to the emergence of protective and responsible behaviors among respondents to the coronavirus. According to the results of regression analysis, response costs (0.647), self-efficacy (0.583), vulnerability (0.178), and effectiveness (0.094) predict the percentage of dependent variable changes. Examining the effect of protection motivation components (vulnerability, response costs, self-efficacy, and effectiveness) in the form of structural equations also showed that all protection motivation components affect individual protection behavior.

Discussion: Coronary heart disease has become a global phenomenon. A phenomenon that has transformed all levels of human life in different parts of the world, including biological, economic, social, psychological, cultural., etc. The present study has been prepared with the aim of recognizing the components of the theory of protection motivation affecting the protective behavior of the individuals. In the meantime, personal protective behavior refers to a set of behaviors that a person follows according to the health-care instructions of the National Corona Headquarters to fight against Corona virus. Such a behavior is influenced by motivation, empowerment, and evaluation of the effect of individual action. The main question that arises is that in the rural areas of Mazandaran province, what factors affect the compliance/non-compliance with health guidelines and protocols? In this research, protection motivation theory has been used as a theoretical framework to explain the research question. The results of the present study is consistent with the findings of Tzval et al. (2016), Rahimi and Shojaei (2015), Barati and Shojaei (2020), Prentice Don and Rogers (2000), Floyd et al. (2006), Rajandaran and Shanbagraman (2017), Minjongoli and Myung-san (2019) and Hawke et al. (2020). In the final evaluation, it can be said that the present study showed that protection motivation theory is a suitable theory to study the degree of protective behavior of individuals and the factors affecting it at the level of rural communi-

ties. In any case, the results showed that this theory and its components could explain people's behaviors while facing a social problem such as corona virus disease and thus, can be regarded as a useful model for similar research studies in other rural areas.

Ethical consideration

The present article is extracted from the results of a research project entitled "Rural community and its exposure to the Corona virus: Factors affecting preventive behavior towards Corona among villagers" which is supported by the Fund for Support of Researchers and Technologists - Vice President for Science and Technology Republic. This support is highly appreciated. It should be noted that in order to collect the information of the questionnaire, first the objectives of the research were mentioned for the respondents and after obtaining their consent, the research questionnaire was completed.

مقدمه

بیماری کووید-۱۹- برای نخستین بار در شهر ووهان چین در پانزده دسامبر سال ۲۰۱۹ تشخیص داده شد. پس از آن در سرتاسر جهان گسترش یافت. میزان ابتلا و مرگ‌ومیر شیوع این بیماری باعث شد تا دولت‌ها مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها و پروتکل‌های بهداشت عمومی را به اجرا درآورند (بروآرد^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). این دستورالعمل‌ها برحسب شرایط و موقعیت از قواعد ساده بهداشتی گرفته تا فاصله‌گذاری اجتماعی یا قرنطینه را شامل شد که باعث اختلال شدید در زندگی روزانه شهروندان شد. بیماری کرونا نه تنها بر نظام پزشکی که بر سایر حوزه‌های جامعه هم تأثیر گذاشته است. با یک نگاه جامع می‌توان دید که این بیماری فراتر از یک امر پزشکی، تبدیل به امری اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، روانی، فرهنگی و زیست‌محیطی شده است. در حقیقت بیماری کرونا تأثیراتی فراتر از ساحت پزشکی و بهداشتی از خود نشان داده است. این بیماری وارد زندگی روزمره مردم شده و زندگی، روابط اجتماعی و فعالیتهای اقتصادی آنها را تحت تأثیر قرار داده است. نکته مهم‌تر اینکه کرونا بدون شک یکی از مسائلی است که نه تنها آثار کوتاه‌مدت دارد که در بلندمدت نیز باید منتظر پیامدهای آن باشیم. پیامدهای مختلفی که ساختارها و کنشهای جامعه را در معرض تصمیم‌گیریهایی نوین قرار خواهد داد. بدین ترتیب ویروس کرونا به عنوان یک بیماری مسری که دارای همه‌گیری است، اکنون تمام سطوح زندگی انسانی را در بر گرفته است؛ و ساحت زیستی، روانی و اجتماعی زندگی را درگیر کرده است (عظیمی، ۲۰۲۰).

یکی از مهم‌ترین عواقب شیوع ویروس کرونا، ایجاد اضطراب اجتماعی در سرتاسر جهان است. این امر نگرانیهای جدی برای شهروندان در همه کشورها حتی در جوامع بدون شیوع، ایجاد کرده است. احساس ناامیدی به‌ویژه در میان نسل جوان نشان می‌دهد که چگونه جوامع ما در مواجهه با خطرات، آسیب‌پذیر هستند. مخاطرات اجتماعی بخشی از زندگی روزمره

1. Brouard

هستند. جامعه‌شناس آلمانی اولریش بک در این خصوص می‌گوید: مخاطرات اجتماعی روشی منظم برای مقابله با خطرات و ناامنیهای ناشی از مدرن‌سازی تعریف می‌شوند (بک، ۱۹۹۲). شیوع کروناویروس نشان می‌دهد که مخاطرات اجتماعی منجر به آسیب اجتماعی می‌شوند. اگرچه زنان باردار، خانواده‌های دارای فرزند، افراد مسن‌تر، افراد دارای معلولیت و افراد کم‌درآمد از آسیبهایی نامتناسبی در اپیدمی و بلایای طبیعی رنج می‌برند؛ اما در مورد اپیدمی کرونا، همه گروههای جوامع احساس خطر می‌کنند. بنابراین، شیوع ویروس کرونا و پیامدهای اجتماعی و مرتبط با سلامت آن باید به عنوان یکی از مهم‌ترین وقایع اجتماعی بشر در قرن ۲۱ در نظر گرفته شود. آنچه این شیوع را متمایز کرده است، احساس جهانی ضعف در زندگی بیولوژیک انسان و نیاز به «جامعه استریل» و به‌دوراز هرگونه مخاطره است. در گزارش بانک جهانی تحت عنوان «چشم‌انداز اقتصادی جهان» از فروری ۲۰۲۰ درصدی تولید ناخالص داخلی جهان در سال جاری میلادی خبر می‌دهد. بر پایه ارزیابی بانک جهانی، اقتصاد کشورهای پیشرفته در سال جاری میلادی زیر فشار کرونا به طور متوسط ۷ درصد فرو خواهد ریخت. منطقه یورو، با سقوط ۹/۱ درصدی تولید ناخالص داخلی‌اش، رکورددار این رکود جهانی خواهد بود. همین شاخص در آمریکا و ژاپن به رشد منفی ۶/۱ درصد خواهد رسید. پیامد این رکود بزرگ اقتصادی تقریباً سراسری، کاهش درآمد سرانه است که در مقیاس جهانی با میانگین رشد منفی در سطح منهای ۳/۶ درصد، میلیونها نفر را به زیر خط فقر مطلق می‌کشد. در بخشی از گزارش بانک جهانی که به اقتصادهای خاورمیانه و آفریقای شمالی اختصاص دارد، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی این منطقه در سال ۲۰۲۰ منهای ۴/۲ درصد پیش‌بینی شده است (چشم‌انداز اقتصادی جهان، ۲۰۲۰).

فرهاد دژپسند، وزیر اقتصادی جمهوری اسلامی، یکشنبه هیجدهم خردادماه در صحن علنی مجلس خطاب به نمایندگان گفت: «بیماری کرونا ۱۵ درصد به تولید ناخالص داخلی کشور آسیب زده است». از سوی دیگر، مرکز پژوهشهای مجلس در گزارشی زیر

عنوان «ارزیابی ابعاد اقتصاد کلان شیوع ویروس کرونا» که اردیبهشت‌ماه گذشته منتشر شد، با طرح چند سناریو که بر پایه مدت‌زمان اعمال قرنطینه و محدودیت‌ها شبیه‌سازی شده، پیش‌بینی می‌کند که بین دو میلیون و ۸۷۴ هزار تا شش میلیون و ۴۳۱ هزار نفر از شاغلان کشور به دلیل پیامدهای این بیماری شغل خود را از دست خواهند داد. این ارقام را باید به حدود سه میلیون و ۲۰۰ هزار نفر که رقم رسمی بیکاران کشور است، اضافه کرد (ارزیابی ابعاد اقتصاد کلان شیوع ویروس کرونا، ۲۰۲۰).

به‌طورکلی، بر اساس نظریه انگیزشی محافظت راجرز، می‌توان اذعان کرد که انگیزه افراد از محافظت، بستگی به ارزیابی آنها از تهدید- ارزیابی تهدید- و ارزیابی آنها از استراتژیهای مقابله با آن تهدید -ارزیابی مقابله دارد. در این جا دو سؤال اساسی در مورد نحوه کاربرد این نظریه در ارتباط با ویروس کرونا مطرح می‌شود. سؤال اول این است که چگونه می‌توان ارزیابی تهدید را در مورد کووید-۱۹- به کار برد؟ به نظر می‌رسد بخش قابل توجهی از افراد ساکن در روستاها اعتقادی ندارند که در معرض تهدید جدی ویروس کرونا هستند. با وجود آمارهای رسمی مرگ‌ومیر و نیز افزایش مرگ‌ومیر در ماههای اخیر، به‌سختی می‌توان پی برد که چرا مردم، اعتقاد چندانی به وجود این تهدید و جدیت آن ندارند. همچنین از نظر بسیاری از افراد و به‌ویژه از نظر نسل جوان‌تر، به نظر می‌رسد نوعی احساس عدم آسیب‌پذیری نسبت به ویروس کرونا وجود دارد؛ به‌عبارت‌دیگر، ما شاهد رواج این طرز فکر هستیم که «فقط افراد پیر و سالمند دچار کرونا می‌شوند» یا «کرونا، دقیقاً مانند آنفولانزای شدید است».

سؤال دوم این است که چگونه می‌توان ارزیابی مقابله را در مورد کووید-۱۹- مورد استفاده قرار داد؟ به سختی می‌توان باور کرد که همه افرادی که در تردد هستند و جابه‌جا می‌شوند، واقعاً نمی‌توانند در منزل بمانند. به نظر می‌رسد که علت اصلی آن، این طرز تفکر باشد که در مورد اثربخشی این دستورالعملها شک و تردید دارند. همان‌طور که می‌دانیم، مطالعات نشان داد که بسیاری از افرادی که دچار این بیماری شدند، فاقد هر نوع علامت بودند و یا علامت

آن حتی تا پنج روز پس از ابتلا ظاهر نشده است. بر این اساس، وقتی اطلاع نداشته باشیم که دچار این ویروس شدیم یا فکر کنیم که تأثیر خفیفی روی ما دارد، اثربخشی ادراک شده نسبت به ماندن در خانه کاهش می‌یابد (کمپ، ۲۰۲۰). از یک سو، با توجه به ناشناخته بودن این بیماری، ابعاد وسیع آن و نامعلوم بودن مدت زمانی که این ویروس می‌تواند جهان را درگیر خود کند و از سوی دیگر با توجه به قابل تکرار بودن این نوع بیماری در سالها و نسلهای آینده و چالشهای جدیدی که در سبک زندگی انسان ایجاد کرده است، بحران فعلی می‌تواند فرصتی برای تبدیل تجربیات به دانش نظام‌مند و تبدیل دانش شفاهی به دانش رسمی و مکتوب باشد. این در حالی است که بیش از هفت ماه از ورود کرونا به کشور می‌گذرد و درحالی که بسیاری تصور می‌کردند که شیوع و ابتلای به کرونا رو به کاهش است و قرنطینه خانگی و فاصله‌گذاری فیزیکی و حتی گذاشتن ماسک را رها کردند، وزارت بهداشت اعلام کرد که دوباره برخی از استانهای کشور از جمله استان مازندران در وضعیت قرمز قرار گرفته است (۵ اکتبر ۲۰۲۰). همانند سایر نقاط دنیا و ایران، در استان مازندران نیز که یکی از مقاصد عمده گردشگری و مسافرپذیر کشور است، موفقیت دستورالعملهای بهداشت عمومی بستگی به میزان تمایل مردم به رعایت آنها دارد. با این وجود، تاکنون تفاوت‌های فردی و عوامل اجتماعی مؤثر در اجرای این توصیه‌های رسمی بهداشت عمومی برای توقف شیوع کووید-۱۹ و یا قطع زنجیره این بیماری، مورد مطالعه و بررسی واقع نشده است. لذا تحقیق حاضر درصدد است تا به بررسی این موضوع بپردازد که در مناطق روستایی استان مازندران، چه عواملی بر رعایت/عدم رعایت دستورالعملها و پروتکل‌های بهداشتی تأثیر دارد؟

مبانی نظری

جامعه‌شناسان معاصر در نظریه‌های خود تلاش کرده‌اند، وضعیت جهان معاصر و

مدرن را در قالب مفاهیم و قضایایی صورت‌بندی و قابل‌فهم کنند. در این میان گروهی از جامعه‌شناسان، جامعه معاصر را بر اساس آشفتگی و آنومی تحلیل می‌کنند. گیدنز^۱، لومان^۲ و گالتونگ^۳ از جمله جامعه‌شناسانی هستند که از چنین منظری به جهان معاصر می‌نگرند. به‌عنوان مثال، گیدنز معتقد است که اعتماد و مخاطره و امنیت و خطر، به عنوان ویژگیهای دوقطبی و تعارض‌آمیز مدرنیته، همه جنبه‌های زندگی روزانه را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند. از دیدگاه گیدنز، در شرایط مدرنیته بیشتر خطرهایی که با آنها روبه‌رویم، دیگر از جهان طبیعت بر نمی‌خیزند. البته گردبادها، زمین‌لرزه‌ها و مصیبت‌های طبیعی دیگر هنوز هم رخ می‌دهند، ولی در بیشتر موارد، روابط ما با جهان طبیعی، از همین روابط در عصرهای پیشین، از بیخ و بن تفاوت دارند؛ به‌ویژه در بخش‌های صنعتی‌شده جهان؛ البته تا اندازه‌ای در هر کجای زمین. در نگاه نخست، خطرهای بوم‌شناختی که امروزه پیش رو داریم، ممکن است به مخاطرات طبیعی در عصر پیش از مدرن شباهت داشته باشند، اما به‌هرروی، تضاد این دو بسیار نمایان است. تهدیدهای بوم‌شناختی ما نتیجه دانش اجتماعی سازمان‌یافته‌اند و به‌واسطه تأثیر صنعت‌گرایی بر محیط مادی رخ می‌دهند. «این تهدیدها بخشی از آن چیزی هستند که من آن را سیمای مخاطره نوپدید ناشی از پیدایش مدرنیته می‌نامم. منظورم از این سیمای مخاطره، مجموع تهدیدها یا خطرهایی است که مختص زندگی اجتماعی مدرن هستند» (گیدنز، ۲۰۰۱).

نیکلاس لومان، جامعه‌شناس برجسته آلمانی هم جهان مدرن را با دو ویژگی شناسایی و تبیین می‌کند. ۱- جهان مدرن دارای پیچیدگی غیرقابل‌مدیریت است - ۲ در جهان مدرن، خطر کاهش یافته، ولی به‌جای آن ریسک بیشتر شده است. منظور از ریسک یعنی احتمال اینکه در آینده رفتارهای ما انسانها دارای پیامدهای مضر باشد. از نظر لومان، دنیای مدرن

1. Giddens
2. Luhmann
3. Galtong

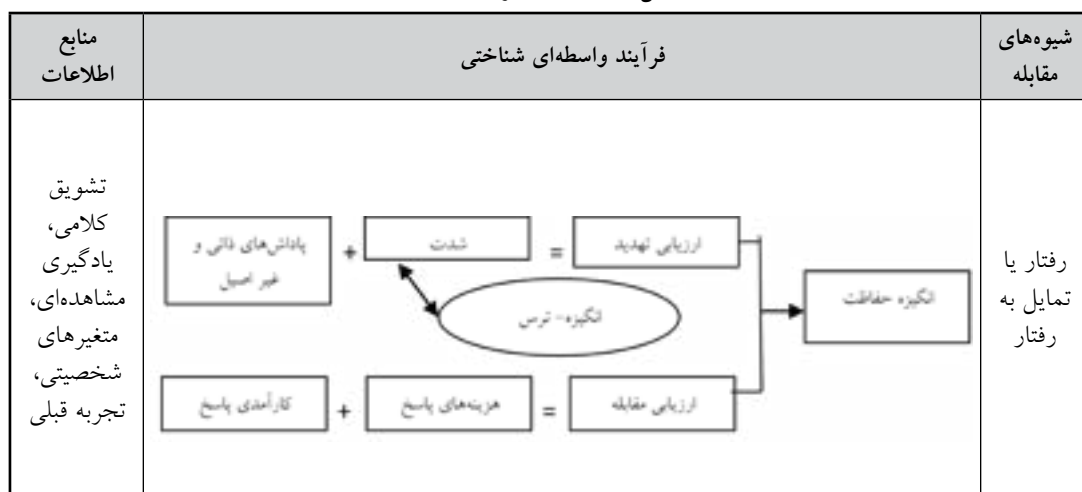
پیچیده خواهان عقلانیت ریسک‌پذیر است و ریسک‌پذیری بیش از هر چیز به اعتماد نیاز دارد. از نظر لومان، اعتماد می‌تواند در سطوح متفاوت پدیدار شود، ولی همیشه دارای یک کارکرد است: اعتماد پیچیدگی اجتماعی را کاهش می‌دهد؛ زیرا سطح پذیرش امور نامعلوم را افزایش می‌دهد. از نظر او، واکنش عقلانی انسان به پیچیدگی و ابهام زندگی اجتماعی، اعتماد است (لومان، ۲۰۱۵).

یوهان گالتونگ می‌گوید: «جهانی‌شدن و سرمایه‌داری دیجیتال در پایان قرن بیستم اکثر جوامع مدرن را در وضعیت فروپاشی اجتماعی قرار داده است. از دیدگاه وی، مدرنیته موجب بیگانگی روحی، زندگی فاقد معنا، فرهنگ غیرپاسخ‌گو به نیازها و مشکلات منحصر به فردی شده است که در حالت تشدیدشده، به فروپاشی اجتماعی و شکل‌گیری فرایند دوگانه «فرهنگ‌زدایی» و «ساختارزدایی» منجر می‌شود» (گالتونگ، ۱۹۹۵، به نقل از حاجیانی، ۲۰۱۴).

نظریه انگیزه حفاظت راجرز یک مدل نظری است که درصدد تبیین عوامل مؤثر بر فرآیندهای مربوط به تصمیمات افرادی است که رفتارهایی را در پیش می‌گیرند؛ یا برعکس، رفتارهایی را انجام نمی‌دهند تا از آنها در برابر خطرات بالقوه محافظت شود. رونالد راجرز، این نظریه را در سال ۱۹۷۵ مطرح کرد و سپس در سال ۱۹۸۳ آن را مورد بازبینی قرار داد. نظریه انگیزه حفاظت هم به عوامل فردی و هم به عوامل اجتماعی و نیز به فرآیندهای شناختی پیچیده تصمیمات مربوط به مشارکت در رفتار حفاظتی می‌پردازد. به نظر راجرز، در این مدل، تغییر نگرشی صرفاً نتیجه یک وضعیت عاطفی ناشی از ترس نیست، بلکه بیشتر، نتیجه میزان انگیزه حفاظت ناشی از فرآیند ارزیابی شناختی است. برخلاف این پیش‌فرض عمومی که استفاده از اقدامات حفاظتی، نتیجه مستقیم ترس از یک تهدید است، نظریه انگیزه حفاظت به یک مدل پیچیده‌تر انتخاب عقلانی و روان‌شناختی تصمیم‌گیری در استفاده از این نوع اقدامات توجه می‌کند (کلوب، ۲۰۱۲). نظریه انگیزه حفاظت، دارای سه

مؤلفه اصلی است: ارزیابی تهدید، فرآیند واسطه شناختی و تغییر نگرش. ارزیابی تهدید شامل سه نوع اطلاعات در ارتباط با تهدیدات بالقوه است: (۱) میزان تأثیرات بالقوه تهدیدات، (۲) میزان احتمال این که چنین تهدیدی روی فرد تأثیر خواهد گذاشت و (۳) کارآمدی یک پاسخ توصیه شده در حفاظت از یک فرد در برابر یک تهدید بالقوه. در شکل (۱)، خلاصه‌ای از عناصر کلیدی مدل ۱۹۸۳ راجرز نشان داده شده است.

شکل (۱) مدل انگیزه حفاظت

منبع: راجرز، ۱۹۸۳: ۱۶۸

فرآیند واسطه‌ای شناختی که راجرز مطرح می‌کند (۱۹۹۳)، شامل دو فرآیند ارزیابی است که یک فرد به کار می‌گیرد تا از منابع اطلاعاتی برای تصمیم‌گیری در این مورد که آیا رفتار حفاظتی در پیش بگیرد یا خیر، استفاده کند. این دو فرآیند ارزیابی تهدید و ارزیابی مقابله هستند.

الف- ارزیابی تهدید، وقتی مطرح می‌شود که فرد تصمیم می‌گیرد در رفتارهای کاهش ریسک یا خطر شرکت کند. فرآیند ارزیابی تهدید، به ارزیابی خطر موجود در خطر می‌پردازد

و شامل دو ساختار اصلی است: شدت و آسیب‌پذیری. در واقع، ارزیابی تهدید شامل برداشتهایی است که یک شخص به طور فردی در معرض خطر و آسیب‌پذیری قرار می‌گیرد و معتقد است که این مسئله، پیامدهای بسیاری دارد. در جایی که آسیب‌پذیری و شدت درک شده باشد فرد میزان قابل توجهی از تهدید شخصی را تجربه می‌کند (رایزر، ۲۰۱۷). شدت (میزان تماس با مخاطره) به این معنی است که مردم اثرات مسئله محیط‌زیستی مثل تغییرات آب‌وهوا را درک می‌کنند و می‌دانند که عواقب منفی جدی دارد. در واقع، شدت، همان ارزیابی شخص از تهدید این مسئله است. درک مفهوم آسیب‌پذیری به عنوان درجه‌ای است که مردم باور دارند آنها شخصا در معرض خطر ابتلا به اثرات منفی مسئله‌ای محیط‌زیستی مثل تغییرات آب‌وهوایی هستند. مطابق این نظریه، به نظر می‌رسد که فرآیند ترس باعث افزایش انگیزه‌های حفاظت می‌شود و در نتیجه، با افزایش درک، شدت و آسیب‌پذیری همراه است. بدین ترتیب، نظریه انگیزه حفاظت معتقد است که شدت و آسیب‌پذیری باید با انگیزه حفاظت رابطه مثبت داشته باشند (رایزر، ۲۰۱۷؛ فلویڈ، ۲۰۰۶).

ب. فرآیند ارزیابی مقابله به فرد این امکان را می‌دهد تا او به هزینه‌های اثربخشی انجام رفتار محافظتی در پاسخ به یک تهدید بالقوه توجه کند (راجرز، ۱۹۸۳). اساساً، ارزیابی مقابله، یک تجزیه و تحلیل هزینه-فایده در مورد حفاظت است. دو نکته اساسی در ارتباط با فرآیند ارزیابی مقابله وجود دارد: یکی کارآمدی یک رفتار توصیه شده است و دیگری، هزینه انجام آن رفتار توصیه شده. در بحث از ارزیابی مقابله، مسئله این است که به نظر فرد، آیا اقدامات در عمل، مؤثر خواهند بود. این فرآیند شامل دو ساختار اصلی است: مسؤلیت‌پذیری و اثربخشی. مسؤلیت‌پذیری، مربوط به اثربخشی درک شده از توصیه رفتاری ارتباطی است. اثربخشی به این معنی است که تمام فرآیندهای تغییر روان‌شناختی از طریق تغییر انتظارات

1. Rainear
2. Floyd

فردی و کارایی فردی به وجود می‌آید. به نظر کلوب، این فرآیند پیچیده‌تر با ارائه اطلاعات از طریق تعامل محیط و بین فردی با توجه به تهدیدهای بالقوه و گزینه‌های رفتار حفاظت آغاز می‌شود و به مؤلفه‌های ارزیابی تهدید موجود در مدل اولیه ختم می‌شود. در ادامه، فرد از طریق دو فرآیند، دست به ارزیابی این اطلاعات می‌زند که عبارت است از ارزیابی تهدید و ارزیابی مقابله. انگیزه تهدید دارای اثر تعاملی با شدت و آسیب‌پذیری است که هر یک همواره باعث افزایش دیگری می‌شود. ارزیابی مقابله نیز مستلزم نوعی توازن از کارایی ادراک‌شده رفتار حفاظتی با هزینه‌های یک چنین پاسخ است. نتایج این ارزیابی تهدید و مقابله، منجر به رفتار حفاظت می‌شود (کلوب، ۲۰۱۲).

پیشینه تجربی

اگرچه پدیده کرونا، پدیده‌ای نسبتاً جدید است و بالتبع، از نظریه انگیزه حفاظت در تبیین آن‌چنان استفاده نشده است، مع‌الوصف، قدرت بالای تبیین‌کنندگی این نظریه باعث شده است تا در دهه‌های اخیر، استفاده نسبتاً گسترده‌ای از این نظریه در تبیین و تحلیل برخی از رفتارهای مخاطره‌آمیز صورت پذیرد. به‌عنوان مثال، در یکی از تحقیقات انجام شده توسط تزوال و همکاران (۲۰۱۶)، با عنوان «بررسی کارایی تئوری انگیزش حفاظت در پیشگویی رفتارهای پیشگیری‌کننده از سرطان پوست و نور خورشید در کشاورزان شهرستان ایلام»، یافته‌های حاصل از نتایج تحقیق بر اساس آماره ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین رفتارهای محافظت‌کننده سرطان پوست با سازه‌های حساسیت درک‌شده، شدت درک‌شده، کارآمدی پاسخ، خودکارآمدی، همبستگی مثبت و با پاداشها و هزینه‌های پاسخ همبستگی منفی وجود داشت. میزان پیشگویی انگیزش محافظت توسط سازه‌های تئوری انگیزش حفاظت ۷۳ درصد بود. خودکارآمدی ($\beta=685/0$) قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده انگیزش حفاظت بود. میزان پیشگویی رفتارهای محافظت‌کننده به‌وسیله سازه انگیزش محافظت ۷۷ درصد بود.

رحیمی و شجاعی (۲۰۱۸)، در تحقیق خود با عنوان «تعیین‌کننده‌های استفاده از کلاه ایمنی توسط موتورسواران شهر قم با استفاده از سازه‌های تئوری انگیزش محافظت»، با ذکر این مطلب که استفاده از کلاه ایمنی در موتورسواران نقش مهمی در پیشگیری از آسیب به سر و گردن دارد، هدف این مطالعه را سنجش سازه‌های تئوری انگیزش محافظت در استفاده از کلاه ایمنی توسط موتورسواران قم ذکر کردند.

نتایج این تحقیق نشان داد که شدت درک‌شده، خودکارآمدی، کارآمدی پاسخ و پاداش درک‌شده ۵۰ درصد از تغییرات انگیزش محافظت و همچنین انگیزش محافظت به‌تنهایی ۲۱ درصد از تغییرات استفاده از کلاه ایمنی را در موتورسواران شهر قم پیش‌بینی کرد. براتی و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان «عوامل مرتبط با رفتارهای پیشگیرانه از کووید-۱۹- در میان کارکنان بیمارستانهای ایران با استفاده از نظریه انگیزه حفاظت» به این نتایج دست یافتند که رفتارهای پیشگیرانه نسبت به کووید-۱۹- در میان کارکنان بیمارستانها نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است. بر اساس این نظریه، ارزیابی تهدید و مقابله، انگیزه محافظت پیشگیرانه از کووید-۱۹- را پیش‌بینی می‌کند. همچنین خودکارآمدی کارکنان بیمارستانها و دانش آنها نسبت به اثربخشی رفتارهای محافظتی نیز با رفتارهای پیشگیرانه نسبت به کووید-۱۹- رابطه معنی‌داری به دست آورده است. فلوید، پرنیس دون^۱ و راجرز (۲۰۰۰)، با فراتحلیل ۶۵ مطالعه‌ای که به بررسی اثرات یک یا چند عنصر از انگیزه حفاظت بر تمایل به/ یا انجام رفتار حفاظتی پرداختند، دریافتند که اکثر عناصر این نظریه دارای تأثیرات متوسط بودند.

در تحلیل آنها، کارآمدی پاسخ (اعتقاد به اینکه پاسخ حفاظتی پیشنهادی، در جلوگیری از تهدید خاص مؤثر خواهد بود) و پاداشهای ذاتی/غیرذاتی (نتایج مثبت نه ناشی از انجام یک رفتار حفاظتی پیشنهادی) در حد متوسط، تأثیر داشتند. علاوه بر این، هزینه پاسخ (هزینه پولی یک پاسخ

1. Prentice Don

حفاظتی پیشنهادی)، تأثیر بسیار زیادی داشت. سایر مؤلفه‌های نظریه انگیزه حفاظت، دارای تأثیر متوسط بودند، اگرچه، آسیب‌پذیری تهدید، دارای تأثیر نسبتاً ناچیزی در مقایسه با سایر عناصر بوده است. این امر احتمالاً بیانگر آن است که دیگر عناصر و مؤلفه‌های مدل نظریه انگیزه حفاظت تا حدودی روی انگیزه، انجام رفتار حفاظت از منزل در پاسخ به قربانی شده بالقوه تأثیر دارند. فلوید و همکاران (۲۰۰۶)، برای نخستین بار به فراتحلیل ادبیات مربوط به نظریه انگیزه حفاظت راجرز پرداختند. در این فراتحلیل، فلوید و همکاران به مطالعه ۶۵ مطالعه مرتبط با این نظریه پرداختند که بیست مسئله بهداشتی را مورد بررسی تجربی قرار داده بودند.

نتایج این فراتحلیل نشان داد که میزان تبیین نظریه انگیزه حفاظت در زمینه نوسانات متغیر وابسته در حد متوسط بود. علاوه بر این، نتایج این فراتحلیل نشان داد که افزایش شدت تهدید، تهدید آسیب‌پذیری، کارآمدی پاسخ و خودکارآمدی باعث تسهیل تمایل یا رفتارهای انطباقی شدند. در مقابل، کاهش در پاداشهای پاسخ غیرانطباقی و هزینه‌های پاسخ انطباقی باعث افزایش تمایل یا رفتارهای انطباقی شدند. راجندران و شنبآگرامن^۱ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای تحت عنوان «مروری جامع بر کاربردهای نظریه انگیزه حفاظت در رفتارهای مرتبط با سلامتی» به این نتیجه دست یافتند که شیوع رفتار مربوط به سلامتی در گروه‌های مختلف اجتماعی-جمعیتی متفاوت است. مطالعات همچنین نشان داده است که مردم در کشورهای مختلف به دلیل داشتن فرهنگ‌های متفاوت، رفتارهای مختلف بهداشتی از خود نشان می‌دهند. افکار و احساساتی که یک فرد نسبت به سلامتی خود دارد، بیانگر رفتارهای مربوط به سلامتی وی است.

این مقاله به بررسی کاربردهای نظریه انگیزه حفاظت در زمینه مراقبتهای بهداشتی مانند سوءمصرف مواد مخدر، اعتیاد به الکل، استعمال سیگار، رابطه جنسی غیر ایمن، رعایت نسخه‌های پزشکی برای بیماریهای مختلف و پیروی از رژیمهای غذایی سالم و ... می‌پردازد.

1. Rajendran and Shenbagaraman

همچنین موفقیت نظریه انگیزه حفاظت به عنوان یک مدل مناسب برای مطالعه رفتار مربوط به سلامتی مورد بحث قرار گرفته است. مین جونگ لی^۱ و می یونگ سان^۲ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای تحت عنوان «کره جنوبی در مراحل اولیه بیماری ویروس کرونا» به بررسی این ویروس جهت هدایت عمومی مردم کره جنوبی پرداختند. اکثر پاسخ‌دهندگان احتمال ابتلا به عفونت را «نه زیاد و نه کم» گزارش کردند. میانگین شدت خطر درک شده بالاتر از حساسیت درک شده به دست آمده است. ۴۸/۶ درصد شدت خطر درک شده را «زیاد» و ۱۹/۹ درصد بسیار زیاد گزارش کردند. ۶۷/۸ درصد از پاسخگویان اقدامات پیشگیرانه را انجام داده‌اند و اعلام کرده‌اند که همیشه بهداشت را رعایت می‌کنند. همچنین ۶۳/۲ درصد نیز از ماسک استفاده می‌کنند. تقریباً نیمی از پاسخگویان از تعویق و یا لغو فعالیتهای بیرون از خانه خود سخن گفته‌اند. موارد ذکر شده با رفتارهای پیشگیرانه شدت خطر درک شده مرتبط است؛ و در نهایت می‌توان این چنین نتیجه‌گیری کرد که پاسخهای رفتاری افراد به طور قابل توجهی با پاسخهای روان‌شناختی آنها مرتبط است. این مسئله در سطح آمادگی اضطراری بهداشت عمومی نسبت به کووید-۱۹ قابل مشاهده است که می‌تواند راهگشای تدوین و اجرای استراتژیهای بهداشت عمومی در برابر بیمارهای همه‌گیر باشد. هاک^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان «درک قصد فاصله اجتماعی در میان دانشجویان نسبت به شیوع کووید-۱۹» و کاربرد نظریه انگیزه حفاظت» به مطالعه عوامل تصمیم‌گیری مانند شدت خطر درک شده، حساسیت درک شده، اثرپذیری پاسخ، خودکارآمدی و قصد فاصله‌گیری اجتماعی را برای دانشجویان در مالزی در پاسخ به بیماری همه‌گیر بررسی کرده است. تجزیه و تحلیلها نشان داد که دو متغیر (کارایی پاسخ و خودکارآمدی) نظریه انگیزش حفاظتی پیش‌بینی کننده قابل توجهی برای ایجاد فاصله اجتماعی در جریان بحران همه‌گیر کووید-۱۹ بودند.

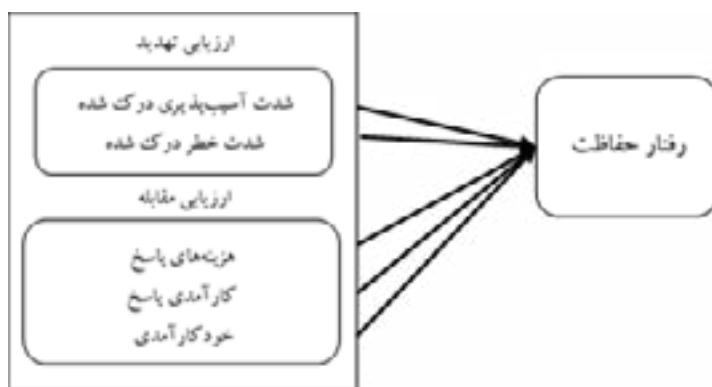
1. Minjung Lee
2. Myoungsoon
3. Haque

با این حال، شدت خطر درک شده و حساسیت درک شده پیش‌بینی کننده قابل توجهی برای انجام رفتار فاصله اجتماعی نیستند. یافته‌ها نشان داد که نظریه انگیزه حفاظت یک چارچوب سازنده برای درک قصد انجام رفتارهای فاصله اجتماعی در طی یک بیماری همه‌گیر است. در جمع‌بندی نهایی، نظریه انگیزه حفاظت به عنوان یک مدل نظری است که در صد تبیین عوامل مؤثر بر فرآیندهای مربوط به تصمیمات افرادی است که رفتارهایی را در پیش می‌گیرند یا برعکس، رفتارهایی را انجام نمی‌دهند تا از آنها در برابر خطرات بالقوه محافظت شود (کلوب، ۲۰۱۲). همان‌طور که قبلاً مطرح شد، پنج جز اصلی در نظریه انگیزه حفاظت راجرز مطرح است که عبارتند از: شدت (میزان تماس با مخاطره)، آسیب‌پذیری (قضاوت فرد از نتیجه و پیامد این مسئله)، مسئولیت‌پذیری، اثربخشی (آگاهی)، هزینه‌های مسئولیت (هزینه‌های مالی، روانی و جانی). برخی از مطالعات انجام شده در زمینه نظریه انگیزه حفاظت، یک مؤلفه سوم برای ارزیابی این فرآیند در نظر می‌گیرند که همان هزینه‌های مسئولیت است. هزینه‌های مسئولیت، همان هزینه‌های مالی، جانی و روانی هستند. به طور مثال، هزینه‌های مالی مانند بالاتر رفتن میزان قبض آب، هزینه‌های جانی و روانی همانند خشکسالی و کاهش تولیدات کشاورزی، بحرانها و مخاطرات طبیعی یا انسانی است. برحسب نظریه انگیزه حفاظت، هزینه‌های مسئولیت یک شخص با دنبال کردن توصیه‌ها و اصلاح رفتار فرد کاهش می‌یابد (راینر، ۲۰۱۷). مطابق نظریه انگیزه حفاظت اگر شخص معتقد باشد که مسئله‌ای خطرناک است و ممکن است اتفاقی بیفتد، در آن صورت، رفتار حفاظتی را در پیش می‌گیرد. پس نظریه انگیزه حفاظت معمولاً با توسعه یک قصد برای اتخاذ یک رفتار محافظتی ارزیابی می‌شود (راینر، ۲۰۱۷). وجود منابع اطلاعاتی در مدل نظری انگیزه حفاظت، مبنایی را برای فرد ایجاد می‌کند تا تعیین کند که یک تهدید بالقوه و ارزش بالقوه آن پاسخهای حفاظتی به آن تهدید چقدر است. گاردنر

و استرن^۱ (۲۰۰۵) استدلال می‌کنند که نظریه انگیزه حفاظت کاربرد گسترده‌تری از جمله خطرات طبیعی و تکنولوژیکی و تهدیدات محیط زیستی دارد و می‌تواند این مسئله را تبیین کند که چرا مردم اقدامات خاصی را در خصوص مسئله مورد نظر انجام نمی‌دهند و یا چگونه به ایجاد انگیزه و تسهیل رفتارها در آن مورد خاص کمک می‌کنند. نظریه انگیزه حفاظت، یک مدل کلی تصمیم‌گیری در رویارویی با تهدیدهای مختلف است و به روشنی با عملهای اقتصادی و اجتماعی و روانی در ارتباط است. این نظریه در اصل و برای نخستین بار در زمینه خطرپذیریهای بهداشتی و با هدف تبیین ارزیابی ترس مطرح شد و سالها بعد مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفت که موفقیت کاربردی نسبتاً زیادی، خصوصاً در حوزه محیط‌زیست داشته است (آزادی و همکاران، ۲۰۱۷).

با توجه به نظریه انگیزه حفاظت، مدل مفهومی تحقیق حاضر به شکل زیر نمایان است.

شکل (۲) مدل نظری تحقیق

همان طور که ملاحظه می‌شود، مطابق مدل نظری تحقیق، فرض بر این است که پنج متغیر اساسی بر رفتار حفاظتی افراد در مواجهه و مقابله با ویروس کرونا تأثیر دارد.

1. Gardner

روش

روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی بوده و برای جمع‌آوری داده‌ها از روش پیمایش با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. واحد تحلیل در این پژوهش، فرد ساکن در روستا بود. جامعه آماری پژوهش حاضر ساکنان مناطق روستایی استان مازندران در سال ۱۳۹۹ بودند. با توجه به گستردگی استان مازندران، نمونه‌گیری روستاها با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد.

جدول (۱) وضعیت مناطق موردبررسی در استان مازندران برحسب موقعیت جغرافیایی

موقعیت جغرافیایی	شرق	مرکزی	غرب
کوهستانی	شهرستان	آمل	رامسر
	دهستان	بلده	جواهر ده
ساحلی	شهرستان	بابلسر	چالوس
	دهستان	بهنمیر	کوهستان
جلگه‌ای	شهرستان	بابل	گلوگاه
	دهستان	رویان	گلاباد شرقی

در مرحله اول، نمونه‌ها بر اساس تقسیم‌بندی جغرافیایی (شرق، مرکزی و غرب) انتخاب شدند. در مرحله دوم، وضعیت منطقه از نظر کوهستانی، جلگه‌ای و ساحلی بودن، ملاک انتخاب واقع شد. در مرحله سوم، از هر دهستان، سه روستا انتخاب شدند. بدین معنی که به طور مثال برای مناطق کوهستانی، سه روستا از منطقه هزار جریب، سه روستا از منطقه بلده نور و سه روستا از منطقه جواهرده رامسر انتخاب شدند. بر این اساس، تعداد ۹ روستا در منطقه کوهستانی انتخاب شدند. با احتساب همین وضعیت برای مناطق ساحلی و جلگه‌ای، نهایتاً ۲۷ روستا به عنوان روستاهای نمونه جهت انجام تحقیق انتخاب شدند. همچنین برای تعیین تعداد نمونه از فرمول نمونه‌گیری کوکران استفاده شده است و با جایگذاری اعداد

در فرمول، حجم نمونه به تعداد ۳۳۸ تعیین شدند. شیوه نمونه‌گیری، تصادفی ساده بود که در آن پاسخگویان به صورت تصادفی انتخاب شدند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و حذف پرسشنامه‌های معیوب، تعداد ۳۳۸ پرسشنامه مورد تأیید و نهایتاً و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

با توجه به تئوری انگیزه حفاظت تصور می‌شود عاملهای پنج‌گانه (شدت خطر درک شده، آسیب‌پذیری خطر درک شده، اثربخشی واکنش درک شده، خودکارآمدی درک شده و هزینه‌های درک شده) به طور شایان توجهی واکنش نگرشی و رفتاری و ترغیب‌کنندگی تغییر رفتار را تحت تأثیر قرار می‌دهند:

- شدت خطر درک شده: شدت خطر درک شده ناشی از نتایج مطلوب، به احساس یک فرد در رابطه با میزان سختی رویدادهای منفی اشاره دارد (آزادی و همکاران، ۲۰۱۷). این مفهوم در مجموع با تعداد ۵ گویه در قالب طیف لیکرتی از خیلی زیاد تا خیلی کم عملیاتی‌سازی شده است.

- شدت آسیب‌پذیری ادراک شده: آسیب‌پذیری ادراک شده ناشی از نتایج نامطلوب، به ادراک ذهنی یک فرد از خطر اشاره دارد (سیسمارو^۱ و همکاران، ۲۰۱۱). این مفهوم در مجموع با تعداد ۴ گویه در قالب طیف لیکرتی از خیلی زیاد تا خیلی کم عملیاتی‌سازی شده است.

- خودکارآمدی پاسخ: خودکارآمدی ادراک شده، به باور یک فرد در ارتباط با تواناییهایش در پذیرش رفتارهای توصیه شده به منظور انجام اقدامهای لازم همراه با دریافت نتیجه مطلوب اشاره دارد (سیسمارو و همکاران، ۲۰۱۱، کورپو^۲ و لیورمن^۳، ۲۰۱۱ و ترولو^۴ و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین، گالاقر، خودکارآمدی را با عنوان ادراکات افراد (در حوزه‌های

1. Cismaru
2. Kuruppu
3. Liverman
4. Truelove

- خاص) از توانایی خود برای ارائه عملکردهای لازم در راستای دستیابی به نتایج مورد انتظار تعریف کرده‌اند (گالاگر، ۲۰۱۲). برای سنجش و تعریف عملیاتی‌سازی این مفهوم، مجموعه‌ای از شش سؤال در قالب طیف لیکرت طراحی شده است.
- **اثربخشی پاسخ (کارآمدی پاسخ):** اثربخشی به واکنش درک شده، به باور یک فرد که رفتارهای توصیه شده در کاهش یا از بین بردن خطر مؤثر خواهد بود، اشاره دارد (سیسمارو و همکاران، ۲۰۱۱ و کورپو و لیورمن، ۲۰۱۱). به عبارت دیگر، پیش‌بینی اثربخشی اقدام در کاهش خطر (ترولو و همکاران، ۲۰۱۵). این مفهوم در مجموع با ۵ گویه در قالب طیف لیکرت عملیاتی‌سازی شده است.
 - **هزینه پاسخ (ادراک شده):** هزینه‌های ادراک شده، به معنای هزینه‌های در نظر گرفته شده شامل هزینه‌های پولی و غیر پولی مانند زمان، تلاش شخصی، زحمت و سختی در راستای انجام اقدامهای سازگاران، اشاره دارد (سیسمارو و همکاران، ۲۰۱۱ و کورپو و لیورمن، ۲۰۱۱). این مفهوم در مجموع با تعداد ۷ گویه در قالب طیف لیکرت عملیاتی‌سازی شده است.
 - **رفتار حفاظت:** مجموعه رفتارهایی است که فرد بر اساس دستورالعملهای بهداشتی - مراقبتی ستاد ملی کرونا در پیش می‌گیرد تا با ویروس کرونا مقابله کند. این مفهوم در مجموع با ۱۴ گویه در قالب طیف لیکرت عملیاتی‌سازی شده و موردسنجش قرار گرفته است.

جدول (۲) عملیاتی سازی مؤلفه و ابعاد نظریه انگیزه حفاظت

مفهوم	مؤلفه‌ها	ابعاد	گویه‌ها
انگیزه حفاظت	ارزیابی تهدید	شدت خطر درک شده	دست دادن به دیگران باعث می شود که کرونا بگیریم؛ افراد سالمند کرونا می گیرند؛ روبوسی با دیگران باعث می شود که کرونا بگیریم؛ در جمع حضور یافتن باعث می شود که کرونا بگیریم؛ چقدر احتمال می دهید که خودتان کرونا بگیرید.
		شدت آسیب پذیری ادراک شده	کرونا تا چه اندازه بر کسب و کار شما تأثیر منفی می گذارد؟ کرونا تا چه اندازه بر سلامتی خانواده شما تأثیر منفی می گذارد؟ کرونا تا چه اندازه می تواند بر روی درآمد شما تأثیر بگذارد؟ تا چه اندازه کرونا می تواند بر روابط اجتماعی شما تأثیر بگذارد؟
	ارزیابی مقابله	خود کارآمدی پاسخ	نحوه انجام فعالیتهایی نظیر شستن مرتب دستها، ماندن در خانه، گذاشتن ماسک، دست ندادن با دیگران، روبوسی نکردن، نرفتن به اجتماعات، نرفتن به سفر، مهمانی نرفتن و یا مهمانی نگرفتن.
		اثربخشی پاسخ	فکر می کنید، ماسک زدن تا چه اندازه باعث جلوگیری از کرونا می شود؟ فکر می کنید شستن دستها تا چه اندازه باعث جلوگیری از کرونا می شود؟ فکر می کنید، در خانه ماندن تا چه اندازه باعث جلوگیری از کرونا می شود؟ فکر می کنید عدم شرکت در اجتماعات تا چه اندازه باعث جلوگیری از کرونا می شود؟ فکر می کنید توقف مسافرتها تا چه اندازه باعث جلوگیری از کرونا می شود؟ فکر می کنید قطع رفت و آمدهای خانوادگی تا چه باعث جلوگیری از کرونا می شود؟
		هزینه پاسخ	اگر در خانه و قرنطینه بمانم، خیلی از دوستان ممکن است مسخره‌ام کنند؛ وقتی ماسک می زنم همه مسخره‌ام می کنند؛ ماسک و دستکش گران است؛ اگر سر کار نرم، زندگی‌ام پیش نمی رود؛ اگر قرنطینه و در خانه بمانم، اعصابم خورد می شود؛ اگر به خاطر قرنطینه منزل بمانم و سر کار نرم، مورد شماتت خانواده قرار می گیرم.

جدول (۳) عملیاتی سازی مفهوم رفتار حفاظت

مفهوم	گویه‌ها
رعایت بهداشت	پس از برگشت به منزل دوش می‌گیرم؛ پس از برگشت به منزل لباسها را عوض می‌کنم؛ همه وسایلی که خریداری می‌کنم را ضدعفونی می‌کنم؛ دستهایم را مرتب با صابون مایع شستشو می‌دهم؛ با کسی دست نمی‌دهم؛ با کسی روبوسی نمی‌کنم؛ در اجتماعات حضور پیدا نمی‌کنم؛ دو متر فاصله با دیگران را رعایت می‌کنم؛ از تماس با افراد بیمار خودداری می‌کنم؛ وقتی بیرون هستم از دست زدن به بینی، چشم و دهان خودداری می‌کنم؛ هنگام عطسه یا سرفه جلوی دهان خود را می‌گیرم؛ دستمال را داخل سطل زباله می‌اندازم؛ اشیا و سطوحی را که مرتب لمس می‌کنیم مانند دورفرمان تلویزیون، دستگیره درها و گوشی همراه را تمیز و ضدعفونی می‌کنم؛ از رفتن به بازار حیوانات زنده خودداری می‌کنم؛ گوشت و مرغ را کاملاً پخته و از خوردن خام آنها پرهیز می‌کنم؛ میوه و سبزیجات مصرف می‌کنم، ویتامین سی مصرف می‌کنم.

همچنین در این پژوهش از اعتبار صوری و سازه استفاده شده است. به این صورت که ابزار اندازه‌گیری (پرسشنامه)، توسط پنج نفر از اساتید و صاحبان نظر در رشته‌های جامعه‌شناسی و روان‌شناسی (دانشگاه مازندران) مورد ارزیابی قرار گرفت و پس از رفع ایرادها، پرسش‌نامه نهایی تهیه و تکمیل شد. برای سنجش میزان پایایی پرسشنامه از ضریب آلفا کرونباخ استفاده شد تا از میزان یکسان بودن برداشت پاسخگویان از سؤالات اطمینان حاصل شود. بدین ترتیب مقادیر آلفای کرونباخ متغیر رفتار حفاظت فردی با ۱۴ گویه (مقدار آلفا = ۰/۷۵) و ارزیابی تهدید و ارزیابی مقابله با ۲۹ گویه (مقدار آلفا = ۰/۷۸) به دست آمده است.

یافته‌ها

از میان ۳۳۸ نمونه مورد بررسی، ۴/۴۴ درصد مرد و ۶/۵۵ درصد زن بودند که در این میان، نزدیک به نیمی از آنها سطح تحصیلات خود را کارشناسی اعلام کرده‌اند. همچنین میانگین سنی پاسخگویان ۲۹/۲ سال محاسبه شده است. علاوه بر این، میانگین متغیرهای

مستقل تحقیق که از (۵) محاسبه شده‌اند، عبارت بودند از: شدت خطر درک شده (۴/۴۳)، شدت آسیب‌پذیری درک شده (۴/۰۶)، هزینه‌های پاسخ (۲/۹۱)، خودکارآمدی پاسخ (۴/۰۴) و اثربخشی پاسخ (۴/۵۰). همچنین میانگین متغیر وابسته (رفتار حفاظت فردی) نیز (۳/۹۷) محاسبه شده است.

جدول (۴) آزمون ضریب همبستگی جهت سنجش متغیرهای تحقیق

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نام آزمون	r	p
سن	رفتار حفاظت فردی	پیرسون	۰/۰۱۰	۰/۸۵۲
تحصیلات	رفتار حفاظت فردی	اسپیرمن	۰/۰۹۸	۰/۰۷۸

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، با توجه به مقدار آزمون و سطح معنی‌داری به دست آمده، بین سن و رفتار حفاظت فردی همبستگی معنی‌داری وجود ندارد. علاوه بر این، همچنین بین تحصیلات و رفتار حفاظت فردی نیز رابطه معنی‌داری به دست نیامده است.

جدول (۵) مقایسه تفاوت متغیر وابسته بر حسب متغیر مستقل

جنسیت	n	M	t	p
مرد	۱۳۵	۵۵/۵۷	۱/۰۴۴	۰/۲۹۷
زن	۱۸۸	۵۴/۸۸		

بر اساس آزمون تفاوت میانگینها و معنی‌داری ارائه شده در جدول می‌توان گفت رفتار حفاظت فردی پاسخگویان بر اساس جنسیت متفاوت نیست. مقایسه میانگین دو گروه نیز عدم تفاوت مؤلفه فوق را در میان مردان و زنان نشان می‌دهد.

جدول (۶) آزمون ضریب همبستگی پیرسون جهت سنجش متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته	متغیرهای مستقل	r	p
رفتار حفاظت فردی	شدت خطر درک شده	۰/۱۹۰	۰/۰۰۱
	شدت آسیب‌پذیری درک شده	۰/۳۳۰	۰/۰۰۰
	هزینه‌های پاسخ	۰/۴۲۳	۰/۰۰۰
	خودکارآمدی پاسخ	۰/۳۱۷	۰/۰۰۰
	اثربخشی پاسخ	۲۵۰۰/	۰۰۰۰/

همان‌طور که در جدول بالا مشاهده می‌شود، بین رفتار حفاظت فردی و مؤلفه‌های (شدت خطر درک شده، شدت آسیب‌پذیری درک شده، هزینه‌های پاسخ، خودکارآمدی پاسخ و اثربخشی پاسخ) همبستگی مثبت و قوی با مقادیر آزمون (۰/۱۹۰-، ۰/۳۳۰/۰-، ۰/۴۲۳/۰-، ۰/۳۱۷ و ۰/۲۵۰) و سطوح معنی‌داری (۰/۰۰۱ و ۰/۰۰۰) به دست آمده است. بر این اساس می‌توان گفت رابطه معنی‌دار بین رفتار حفاظت فردی و مؤلفه‌های ذکر شده با اطمینان ۹۵ درصد و احتمال خطای ۵ درصد مورد تأیید واقع می‌شود. این امر بدان معناست که مادامی‌که افراد شدت خطر و شدت آسیب‌پذیری خود و خانواده‌شان را در مقابل ویروس کرونا درک کنند، رفتار حفاظتی و مسئولانه‌تری از خود نشان می‌دهند. همچنین باور پاسخگویی نسبت به توانایی‌های خود جهت پذیرش و انجام اقدامات پیشگیرانه، صرف هزینه مادی و غیرمادی جهت مؤثر واقع شدن رفتارها در کاهش و یا از بین بردن خطر نیز موجبات ظهور رفتارهای حفاظتی و مسئولانه در میان پاسخگوییان نسبت به ویروس کرونا می‌شود.

جهت سنجش و اندازه‌گیری میزان تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر رفتار حفاظت فردی از رگرسیون چندگانه استفاده شده است. در جدول زیر ضریب تعیین تعدیل شده و تحلیل واریانس به منظور وجود رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته گزارش شده است؛ بدین منظور با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای تمامی متغیرها، می‌توان

گفت: تمامی متغیرهای مذکور با متغیر وابسته رابطه خطی دارند. طبق مندرجات جدول مقدار آماره دوربین- واتسون برای مدل رگرسیونی، ۱/۹۰۱ به دست آمده است که نشان می‌دهد، باقیمانده‌ها در رگرسیون مستقل هستند.

جدول (۷) نتایج تحلیل رگرسیونی

متغیرهای مستقل	R ²	F	p	Durbin-Watson	β	t	p	Tolerance	VIF
شدت خطر	۰/۵۲۹	۴۱/۷۶	۰/۰۰۰	۱/۹۰۱	۰/۰۱۱	۰/۲۳۷	۰/۸۱۳	۰/۸۲۶	۱/۲۱۰
آسیب پذیری					۰/۱۷۸	۳/۵۴۰	۰/۰۰۰	۰/۶۴۰	۱/۰۵۶
هزینه‌های پاسخ					۰/۶۴۷	۱۲/۰۱۹	۰/۰۰۰	۰/۷۵۹	۱/۳۱۸
خودکارآمدی					۰/۵۸۳	۱۲/۶۱۱	۰/۰۰۰	۰/۵۶۰	۱/۷۸۶
اثربخشی					۰/۰۹۴	۲/۰۱۹	۰/۰۴۴	۰/۷۴۳	۲/۳۴۷

پس از ورود متغیرهای مستقل به معادله خطی رگرسیون طبق نتایج به دست آمده، هزینه‌های پاسخ (۰/۶۴۷)، خودکارآمدی (۰/۵۸۳) آسیب پذیری (۰/۱۷۸) و اثربخشی (۰/۰۹۴) درصد از

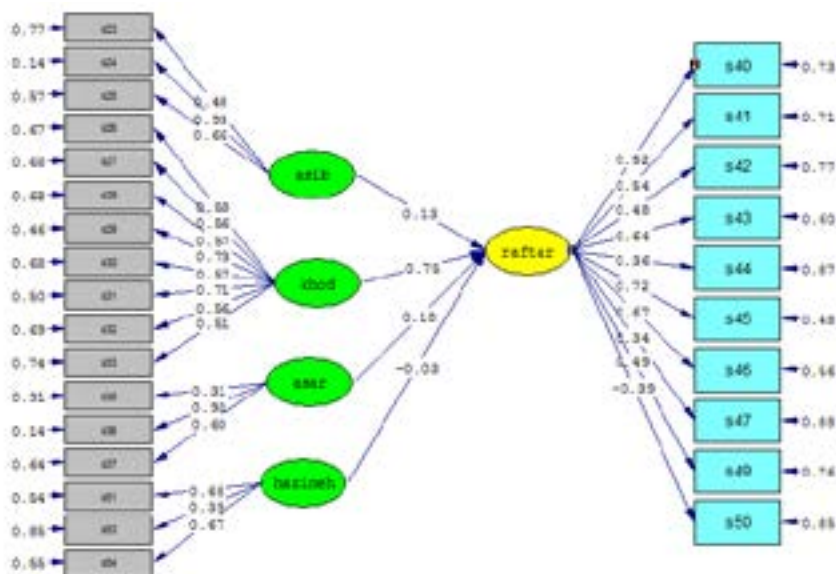
تغییرات متغیر وابسته را پیش‌بینی می‌کنند. بنابراین با توجه به مقادیر آزمون و سطوح معناداری محاسبه شده در مورد تمامی متغیرها، حاکی از آن است که تنها متغیر (شدت خطر) بر متغیر وابسته تأثیرگذار نبوده و باید از معادله رگرسیون خارج شود. بررسی آماره‌های هم‌خطی از جمله تولرانس و عامل تورم واریانس نیز در جدول نیز نشان می‌دهد اختلاف بین میزان تخمین زده شده و مقدار واقعی ضرایب رگرسیون استاندارد شده زیاد نیست.

در نهایت، جهت بررسی تأثیر مؤلفه‌های انگیزه حفاظت (آسیب‌پذیری، هزینه‌های پاسخ، خودکارآمدی و اثربخشی) از روش تحلیل مسیر در قالب معادلات ساختاری استفاده شده است. شکل شماره (۳) نتایج این آزمون را به نمایش گذاشته است. در این مدل متغیرهای تحقیق به اختصار آورده شده که برای درک مناسب‌تر این متغیرها در جدول شماره ۶ اختصارات هر متغیر و مؤلفه به نمایش گذاشته شده است. همان‌طور که نتایج مدل تحقیق نشان می‌دهد، مشخص شد که تمامی مؤلفه‌های انگیزه حفاظت روی رفتار حفاظت فردی تأثیرگذار است. از میان مؤلفه‌های فوق، مؤلفه خودکارآمدی با تأثیر ۰/۷۵ بیشترین تأثیر را بر رفتار حفاظت فردی دارد. جدول شماره (۸) شاخصهای سنجش برازش نیکویی تحقیق را به نمایش گذاشته است. همان‌طور که نتایج این جدول نشان می‌دهد، تمامی این شاخصها مناسب بوده و بنابراین مدل تحقیق، مدل مناسبی است.

جدول (۸) شاخصهای برازش نیکویی

وضعیت	میزان	شاخص
مناسب	۲۲۵۴/۶۸	کای اسکوئر
مناسب	۰/۱۵	RMSEA
مناسب	۰/۷۸	CFI
مناسب	۰/۸۱	GFI
مناسب	۰/۷۴	AGFI
مناسب	۰/۷۳	NFI

شکل (۳) آزمون مدل تحقیق

بحث

کرونا به عنوان یک بیماری همه‌گیر جمعی، به یک پدیده جهانی تبدیل شده است. پدیده‌ای که تمام سطوح زندگی بشر را در جای‌جای کره خاکی، اعم از زیستی، اقتصادی، اجتماعی، روانی، فرهنگی و... مورد دستخوش و دگرگونی قرار داده است. از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف شناخت مؤلفه‌های نظریه انگیزه حفاظت مؤثر بر رفتار حفاظتی فرد تهیه و تدوین شده است. در این میان، رفتار حفاظت فردی به مجموعه رفتارهایی اطلاق می‌شود که فرد بر اساس دستورالعمل‌های بهداشتی - مراقبتی ستاد ملی کرونا در پیش می‌گیرد تا با ویروس کرونا مقابله کند. چنین رفتاری از انگیزش، توانمندی، ارزیابی اثر عمل

فردی تأثیر می‌پذیرد. سؤال اساسی که مطرح می‌شود این است که در مناطق روستایی استان مازندران، چه عواملی بر رعایت / عدم رعایت دستورالعملها و پروتکل‌های بهداشتی تأثیر دارد؟ در این پژوهش، از نظریه انگیزه حفاظت به عنوان چارچوب نظری برای تبیین موضوع تحقیق استفاده شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، میزان رفتار حفاظت فردی پاسخ‌گویان در حد متوسط با مقدار (میانگین = $3/97$ از 5) محاسبه شده است. علاوه بر این نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان داد که بین تمامی مؤلفه‌های انگیزه حفاظت که شامل (شدت خطر درک شده، شدت آسیب‌پذیری درک شده، هزینه‌های پاسخ، خودکارآمدی پاسخ و اثربخشی پاسخ) است، با مؤلفه رفتار حفاظت فردی، رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار به دست آمده است. علاوه بر این بین رفتار حفاظت فردی و متغیرهای سن و میزان تحصیلات، رابطه معنی‌داری مشاهده نشده است. در واقع اینکه افراد در مواجهه با ویروس کرونا رفتاری مبتنی بر رعایت و یا عدم رعایت پروتکل‌های بهداشتی کنند، همبسته با میزان تحصیلات و سن آنها نیست. همچنین رفتار حفاظت فردی در میان زنان و مردان پاسخگو در این تحقیق نیز، متفاوت و معنی‌دار به دست نیامده است. این امر نشانگر عدم تفاوت پذیری رفتار حفاظت فردی زنان و مردان در مقابل بیماری کووید-۱۹ است. در مدل رگرسیون چندگانه، مطابق با ضریب تعیین، $0/529$ درصد تغییرات رفتار محافظت فردی با مؤلفه‌های پنج‌گانه نظریه انگیزه حفاظت قابل تبیین است. در نهایت، نتایج تجزیه و تحلیل مدل معادله‌های ساختاری نشان داد، مؤلفه‌های شدت آسیب‌پذیری درک شده، هزینه‌های پاسخ، خودکارآمدی پاسخ و اثربخشی پاسخ تأثیر مستقیم و معنی‌داری بر رفتار حفاظت فردی پاسخگویان در مواجهه و مقابله با بیماری کووید-۱۹ دارند و 52 درصد از تغییرپذیری متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. متغیر شدت خطر درک شده، با توجه به پایین‌تر بودن سطح معناداری مجذور کای 2 از $0/05$ جهت برازش مطلوب از مدل نهایی حذف شده است. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهشهای پیشین تزوال و همکاران (۱۳۹۵)، رحیمی و شجاعی (۱۳۹۷)، براتی و شجاعی (۲۰۲۰)،

پرنیس دون و راجرز (۲۰۰۰)، فلویید و همکاران (۲۰۰۶)، راجندران و شنبگرامن (۲۰۱۷)، مین جونگلی و می یونگ سان (۲۰۱۹) و هاگ و همکاران (۲۰۲۰) همسو و منطبق است. در ارزیابی نهایی می توان گفت تحقیق حاضر نشان داد که نظریه انگیزه حفاظت، نظریه ای مناسب برای بررسی میزان رفتار حفاظتی افراد و عوامل تأثیرگذار بر آن در سطح اجتماعات روستایی است. در هر صورت، نتایج تحقیق نشان داد که نظریه انگیزه حفاظت و مؤلفه های آن توانست تا حد قابل قبولی یک مسئله اجتماعی همچون کرونا را تبیین کنند و بدین ترتیب، می تواند به عنوان الگویی برای انجام تحقیقات مشابه در سایر مناطق روستایی کشور مفید واقع شود. اصلی ترین محدودیتی که محققین در این تحقیق با آن روبرو بوده اند، مسئله عدم همکاری پاسخگویان (روستائیان) در جریان جمع آوری اطلاعات بوده است. در جمع بندی نهایی پیشنهاد می شود در تحقیقات آتی عوامل دیگری نیز جهت سنجش رفتار حفاظت فردی در مواجهه با بیماری کووید ۱۹-، در بستر تجربی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.

ملاحظه اخلاقی

مقاله حاضر مستخرج از نتایج طرح تحقیقاتی با عنوان «جامعه روستایی و مواجهه آن با ویروس کرونا: عوامل مؤثر بر رفتار پیشگیرانه نسبت به کرونا در بین روستائیان» است که با حمایت صندوق حمایت از پژوهشگران و فن آوران کشور- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری- انجام شده و بدین وسیله از کارفرمای محترم تقدیر و تشکر می شود. لازم به ذکر است که برای جمع آوری اطاعات پرسشنامه ای، ابتدا اهداف تحقیق برای پاسخگویان ذکر شد و پس از جلب رضایت آنها، پرسشنامه تحقیق تکمیل شد.

- Haque, A., Wasiul Karim, Md., Humayun Kabir, S. Md., & Tarofder, A.K. (2020). Understanding Social Distancing Intention among University Students during Covid-19 Outbreak: An Application of Protection Motivation Theory, TEST, ISSN: 0193-4120, 16360 – 16377.
- Azadi, Y., Yazdanpanah, M., Forouzani, M., & Mahmoudi, H. (2017). Evaluation of adaptation behavior of rainfed wheat farmers in Kermanshah in the face of climate variability: Application of conservation motivation theory. *Journal of Ecological Agriculture*, 7 (2), 94-106. (in Persian).
- Azimi, R. (1399). From Reality to Social Construction: A Look at Corona and Its Implications for the Health System. *Research in Mental Health*, 14 (1), 130-142. (in Persian).
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Toward a new modernity*. London: Sage Publications.
- Brouard, S., Vasilopoulos, P., & Bercher, M. (2020). Sociodemographic and psychological correlates of compliance with the Covid-19 public health measures in France. *Canadian Journal of Political Science*, pp.file:///C:/Users/Admin/Downloads/sociodemographic_and_psychological_correlates_of_compliance_with_the_covid19_public_health_measures_in_france.pdf. Access date: 12/7/2020.
- Cismaru, M., Cismaru, R., Nelson, K., & Ono, T. (2011). "Act on Climate Change": An Application of Protection Motivation Theory. *Social Marketing Quarterly*, 17(3), 62-84.
- Clubb, A. C. (2012). Protecting the Castle: Applying Protection Motivation Theory to Explain the Use of Home Guardianship. https://Scholarworks.gsu.edu/cj_theses/4. Access date: 22/Dec/2018. pp 6.7.
- S. Bashirian, E. Jenabi, S. Khazaei, M. Barati (2020). COVID-19 among hospital staff in Iran in 2020: an application of the Protection Motivation Theory, *Journal of Hospital Infection* 105 (2020) 430e433.
- Floyd, D. L., Prentice-Dunn, S., & Rogers, R. W. (2000). A meta-analysis of research on protection motivation theory. *Journal of Applied Social Psychology*, 30(2), 407-429. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2000.tb02323.x>
- Floyd, D.L. (2006). A Meta-Analysis of Research on Protection Motivation Theory. *Journal of Applied Social Psychology*, 30(2), 407-429.
- Gallagher, M. W. (2012). Self-efficacy. *Encyclopedia of human*

- behavior, Encyclopedia of Human Behavior, Second Edition (2nd ed.), Editor in Chief: V. S. Ramachandran, 314-320,
- Giddens, A. (1983). Consequences of management (Trans. by M. Thalasi). Tehran: Markaz Publishing.
 - Hajiani, I. (2014). Sociology of Ethics (Analysis of the Status of Social Ethics in Iranian Society). Tehran: Sociologists Publication. (in Persian).
 - The World Bank Group's Response to the COVID-19 (coronavirus) Pandemic, International Bank for Reconstruction and Development, www.worldbank.org.
 - Kemp, S. (2020). COVID-19, Protection Motivation Theory and social distancing: The inefficiency of coronavirus warnings in the UK and Spain. <https://rejjcblog.wordpress.com/2020/03/22/covid-19-protection-motivation-theory-and-social-distancing-the-inefficiency-of-corona-virus-warnings-in-the-uk-and-spain/>, access date: 13/7/2020
 - Lee, M & You, M (2020). Psychological and Behavioral Responses in South Korea During the Early Stages of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19), Int. J. Environ. Res. Public Health 2020, 17(9), 1-14; <https://doi.org/10.3390/ijerph17092977>.
 - Kuruppu, N., & Liverman, D. (2011). Mental preparation for climate adaptation: The role of cognition and culture in enhancing adaptive capacity of water management in Kiribati. Global Environmental Change, 21, 657-669.
 - Luhmann, N. (2015). Systems theory and paradigm shift in sociology (a reflection on the ideas of Nicolas Luhmann) (Trans. by A. Ardestani). Tehran: Qoms Publishing.
 - Barati, M. et al. Moeini (2020). COVID-19 Preventive Behaviors and its Related Beliefs among Health Workers: The Role of Threat and Coping Appraisals, ISSN: 2383-2150; Journal of Education and Community Health. 2020;7(3):221-227. DOI: 10.29252/jech.7.3.221.
 - CPER (2020). On Coping with Coronavirus Outbreak Assessing the Macroeconomic Dimensions of Coronavirus Outbreak. Vice Chancellor for Economic Research: Office of Economic Studies, May.
 - Rahimi, T., & Shojaei, S. (2018). Determinants of helmet use by motorcyclists in Qom using structures of protection motivation theory. Disciplinary Medicine, 8 (1), 27-32.

- Raine, A.M., & Christensen, J.L. (2017). Protection motivation theory as an explanatory framework for pro environmental intentions. Communication Research Reports, 1-10.
- Rajendran, S., & Shenbagaraman, V.M. (2017). A Comprehensive Review of the Applications of Protection Motivation Theory in Health Related Behaviors. Journal of Chemical and Pharmaceutical Sciences, 10(1), 622-625.
- Truelove, H. B., Carrico, A.R., & Thabrew, L. (2015). A socio-psychological model for analyzing climate change adaptation: A case study of Sri Lankan paddy farmers. Global Environmental Change, 31, 85-91.
- Tzval, J., Ghaffari, M., Mohtashami Yeganeh, F., Babazadeh, T., & Robati, R. (2016). Evaluation of the effectiveness of protection motivation theory in predicting preventive behaviors of skin cancer and sunlight in farmers of Ilam city. Health, 7 (5), 656-677.